

процесів, що відбуваються в суспільстві, і є важливим показником якості роботи державних органів і їхніх посадових осіб. Виходячи з цього, великого значення набуває завдання визначення причин і умов, які сприяли конкретним порушенням прав громадян, здійснення заходів, спрямованих на недопустимість повторення подібних фактів [15, с. 93].

Застосування принципу верховенства права вимагає високого рівня правової культури та свідомості, адже його реалізація полягає у керівництві, у першу чергу, «духом», а лише потім – «буквою» закону, в усвідомленні пріоритету загальнолюдських цінностей та ідей гуманістичного (природного) права [10, с. 71].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Административное право России: курс лекций / К.С. Бельский [и др.]; под ред. Н.Ю. Хамановой. – М.: Проспект ТК Велби, 2007. – 704 с.
2. Гражданин, закон и публичная власть / В.И. Васильев, А.А. Гравина, Е.А. Курочкина и др.; Под ред. А.Ф. Ноздрачева и др.; Ин-т зак-ва и сравнит. правоведения при Правительстве РФ. – М.: Норма, 2005. – 368 с.
3. Шемчук В.В. Нагляд органів прокуратури як гарантія забезпечення прав і свобод громадян в сфері адміністративної юрисдикції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / В.В. Шемчук. – Сімферополь, 2009. – 225 с.
4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
5. Десятков О. Розгляд звернень громадян / О. Десятков // Вісник прокуратури. – 2003. – № 10 (28). – С. 82 – 84.
6. Міняйло М.П. Адміністративно-правове забезпечення реалізації права громадян на звернення: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07 / М.П. Міняйло. – Київ, 2011. – 232 с.
7. Нудненко Л.А. Новый закон об обращениях граждан: достоинства и недостатки / Л.А. Нудненко, Н.Ю. Хаманова // Государство и право. – 2007. – № 3. – С. 5-12.
8. Новиков А.В. Обращения граждан (административно-процедурные правовые аспекты): дисс. ... кандидата юрид. наук: 12.00.14 / А.В. Новиков. – Воронеж, 2006. – 239 с.
9. Тарануха В.П. Звернення громадян як засіб забезпечення законності в діяльності місцевих органів виконавчої влади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В.П. Тарануха. – Ірпінь, 2003. – 20 с.
10. Грибок І.О. Оскарження рішень органів виконавчої влади в адміністративному порядку: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / І.О. Грибок. – К., 2006. – 220 с.
11. Авер'янов В.Б. Коментар до Конституції України / В.Б. Авер'янов [та ін.]; Інститут законодавства Верховної Ради України. – 2-е вид., випр. й доп. – К.: [Б. в.], 1998. – 410 с.
12. Берідзе М.Н. Адміністративно-правові засади провадження із звернень громадян в органах прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.Н. Берідзе. – Х., 2005. – 227 с.
13. Ковальчук І.С. Організаційно-правові проблеми розгляду звернень громадян і юридичних осіб в органах прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / І.С. Ковальчук. – Одеса, 2008. – 20 с.
14. Шевченко Є.О. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / Є.О. Шевченко. – Харків, 2008. – 19 с.
15. Сіліч І.І. Гарантії забезпечення прав і свобод громадян в адміністративному процесі: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07 / І.І. Сіліч. – Х., 2008. – 197 с.
16. Смирнов А.В. Состязательный процесс. / А.В. Смирнов. – С-Пб.: Альфа, 2001. – 320 с.

УДК 342.951:351.82

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУДОВИХ ОРГАНІВ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ

ESSENCE AND SIGNIFICANCE OF THE JUDICIARY INTERACTIONS WITH THE PUBLIC

Белінська Я.Ю.,
аспірант

Міжрегіональної Академії управління персоналом

Стаття присвячена з'ясуванню сутності та значення взаємодії судових органів із громадськістю. У дослідженні проаналізовано законодавство із цього питання та наукова література, що дозволило визначити завдання та напрямки такої взаємодії. Зроблено висновок щодо необхідності створення ефективної системи взаємодії судів із громадськістю як умови подолання кризи довіри суспільства до судових органів.

Ключові слова: взаємодія, судові органи, громадськість, принцип відкритості, доступ до судових рішень.

Статья посвящена выяснению сущности и значения взаимодействия судебных органов с общественностью. В исследовании проанализировано законодательство по этому вопросу, определены задачи и направления такого взаимодействия. Сделан вывод о необходимости создания эффективной системы взаимодействия судов с общественностью как условия преодоления кризиса доверия общества к судебным органам.

Ключевые слова: взаимодействие, судебные органы, общественность, принцип открытости, доступ к судебным решениям.

The article is devoted to clarify the nature and significance of the judiciary interactions with the public. In the study analyzed the legislation on this issue, define the tasks and directions of such interaction. The conclusion is made about the need to establish an effective system of interaction with the public courts as a condition for overcoming the crisis of public confidence in the judiciary.

Key words: interaction, judiciary, public, principle of openness, access to judicial decisions.

Постановка проблеми. Головним постулатом демократичної держави є народовладдя, проте в умовах сучасних українських реалій, на жаль, його дія часто нівелюється, а інтереси громади ставляться нижче особистісних або групових (політичних чи олігархічних). Зокрема, це проявляється у рівні довіри сучасного суспільства до діяльності державних органів, у тому числі до української судової системи. Все це зумовлює актуальність дослідження питання особливостей взаємодії судових органів із громадськістю як одного з можливих напрямків підвищення довіри суспільства до судової влади, забезпечення ефективності та прозорості формування її складу і відповідного шляху для підвищення її іміджу.

Стан дослідження. Питання участі громадськості у державних справах вивчалось багатьма науковцями-правознавцями (Л.М. Белкін, І.В. Волкова, М.Й. Вільгушинський, В.А. Капустинський, А.М. Колодій, С.А. Косінова, О.А. Коваль, А.Т. Комзюк, О.І. Крюков, П.В. Кузьмін, М.М. Розумний, Л.М. Усаченко, В.С. Шестак, О.П. Якубенко, В.Х. Ярмак). Незважаючи на це, дослідження проблеми взаємодії саме судових органів і громадськості залишається маловивченим, проте пошук шляхів її удосконалення привертає все більшу увагу науковців.

Метою статті є визначення сутності взаємодії судових органів із громадськістю та окреслення її значення на цій основі. Для досягнення встановленої мети планується проаналізувати законодавство України та наукову літературу з окресленого питання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як слушно зауважують В.А. Капустинський та І.В. Волкова, необхідність підвищення ефективності взаємодії судових органів і громадськості пов'язана, перш за все, з необхідністю реалізації такої взаємодії на практиці [1, с. 153]. О.П. Якубенко визначає три аспекти проблеми практичної реалізації взаємодії громадськості з державними органами: правовий, економічний, соціальний. Правовий аспект полягає в тому, що жодний законодавчий акт не передбачає реальної, дієвої участі громадськості у формуванні кадрової політики як частини державної. Економічний аспект науковець пояснює тим, що обслуговування державного апарату, що лежить на плечах громадян, не є дешевим, проте жодний із цих громадян не має впливу на формування персонального складу та проведення політики органів влади. Соціальний же аспект, на думку О.П. Якубенко, полягає у повній незалежності кар'єри чиновників від оцінки якості їх праці з боку громадян. Як наслідок, чиновники у своїй праці не зорієнтовані на вирішення фундаментальних цілей і потреб суспільства. Отже, і кадрові призначення відбуваються не за критеріями фаховості, порядності, професіоналізму. Така ситуація знижує рівень довіри громадян до держави, негативно позначається на формуванні та реалізації соціально-економічної політики, сприяє зловживанню з боку чиновників, укріпленню корупційних схем [2, с. 292 – 293].

Варто погодитись із вищесказаним і додати, що проблема практичної реалізації взаємодії держави та громадськості полягає, насамперед, у відособленості держави від суспільства. Усе частіше спостерігається ситуація, коли державні діячі, приймаючи рішення стосовно долі нашої країни, керуються власними амбіціями, повністю ігноруючи думку громадськості, що призводить до вкрай небезпечних наслідків, щонайменше у вигляді обурення суспільства. Це є нагальною проблемою України та стоїть перед усіма державними органами. Саме тому правильний механізм взаємодії державних органів, зокрема, судових із громадськістю дозволить наблизити всіх учасників суспільних відносин один до одного. У цьому контексті варто погодитись із О.М. Ярмак, який пише, що взаємодія є найважливішою формою взаємозв'язку суб'єктів у соціальній системі (передусім, держави та громадянського суспільства) та її стабілізуючим чинником. Науковець на-

голошує, що саме взаємодія постає необхідною умовою розвитку громадянського суспільства, розбудови правової системи, формування та реалізації державної політики, удосконалення управління [3, с. 49].

В умовах зміцнення української державності проблема забезпечення відкритості в діяльності органів влади є одним з основних завдань, що постають на шляху розвитку демократичного суспільства. Прозорість влади є необхідною умовою забезпечення передбачених Конституцією України прав громадян на доступ до інформації та участь в управлінні державними справами. Якщо ці права порушуються, то суспільство втрачає довіру до влади. Остання повинна бути відкритою і прозорою та мусить належним чином забезпечувати діалог із громадськістю на всіх етапах прийняття рішень та постійний доступ до повної, об'єктивної, точної, зрозумілої інформації про діяльність органів державної влади та її посадових осіб, згідно із законодавством [4, с. 91].

Міністерство юстиції України у своєму роз'ясненні від 03. 02. 2011 року зазначило, що взаємодія державних інститутів з інститутами громадянського суспільства є умовою існування правової демократичної держави; інститутами громадянського суспільства є партнерами держави у реалізації нормотворчих, правозастосовчих та правоохоронних функцій; взаємна довіра є умовою ефективною співпраці, а громадська ініціатива є запорукою успішного діалогу [5]. Будь-яка ефективна співпраця та партнерство мають на меті створення відкритих стосунків, що будуються на взаємній довірі та відображають добру волю учасників цього процесу на взаємодію. Якщо немає спільної мети для співпраці та спільного прагнення і зацікавленості, то будь-які контакти між органами державної влади з громадськими організаціями не перетворюються на дійсно співпрацю і мають разовий характер. Співпраця державних органів із неурядовими організаціями є невід'ємним елементом демократичної політичної культури суспільства та країни в цілому. Наявність налагоджених ефективно діючих каналів взаємодії між органами державної влади та «третім сектором» є запорукою якісної державної політики, спрямованої на потреби суспільства, підконтрольності йому, відповідності стратегічним національним інтересам [6].

Сучасні демократичні держави прагнуть до побудови партнерських стосунків із громадянським суспільством, усвідомлюючи, що опора на зріле громадянське суспільство – це одна з умов суспільної сили та стійкості політичної системи [7, с. 27]. Саме тому питання взаємодії державних органів, зокрема, судових органів із громадськістю має величезне значення та потребує постійного вдосконалення.

Природно, що визначальна риса держави виявляється в найважливіших умовах успішної побудови демократичної, правової соціальної держави і є забезпеченням реальної участі громадян у вирішенні всієї різноманітності питань державного та суспільного життя. Участь населення в діяльності держави є неодмінним принципом керівництва державою, закріпленим у Конституції, законах України та багатьох підзаконних актах [8, с. 143]. Особливо актуальним це є для нашої країни, яка прагне вступити до Європейського союзу, оскільки розвиток демократичних процесів у ній, реформування системи державного управління на основі європейських принципів належного урядування потребують налагодження постійного зв'язку між органами державної влади та громадянами для оперативного задоволення суспільних потреб, захисту їх законних прав та інтересів [9].

Однією з форм взаємодії держави та громадськості є громадський контроль. Конституція України проголошує, що єдиним джерелом влади в Україні є народ. Він здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та місцевого самоврядування [10], тобто народ, де-

легуючи владу державним органам, повинен безперервно здійснювати контроль за її реалізацією, а вони мають постійно звітувати народові про результат здійснення своїх повноважень. Для цього повинен існувати певний механізм та інструменти його функціонування. Так, серед останніх можна, зокрема, виділити наступні: консультації з громадськістю; участь у спільних органах, що являють собою громадські ради; участь у спільних робочих групах, які складаються з представників органів виконавчої влади, законодавчої влади, місцевих органів влади; інформаційні запити; звернення до депутатів, органів державної влади; участь у громадських слуханнях; проведення громадських експертиз тощо.

За останні роки органами державної влади з метою зміцнення взаємодії з громадськістю було прийнято низку нормативно-правових актів у цій сфері. Разом з тим, незважаючи на достатню кількість нормативного забезпечення взаємодії держави з громадськістю, мало врегульованим залишається питання такої діяльності саме щодо судових органів.

Незаперечним залишається той факт, що судові органи є державними та на них розповсюджується все законодавство щодо означеного питання. Проте не варто забувати, що ці органи дещо відрізняються від інших інститутів держави, зокрема, своїм конституційно-правовим призначенням. Суди є інструментом захисту порушених прав і інтересів громадян, їх діяльність заснована на принципі верховенства права. На підставі цього рівень довіри суспільства до судових органів повинен знаходитись на високому рівні, оскільки вони найближче за інших знаходяться до народу. Ключовим у цьому є слово «повинен», але дійсність (нами вже про це зазначалось) говорить про інше.

Аналіз вітчизняного законодавства показав, що Закон України «Про доступ до судових рішень» [11] та новий Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» [12] майже чи не єдині на сьогоднішній день нормативно-правові акти, дія яких спрямована на забезпечення відкритості діяльності судів загальної юрисдикції, прогнозованості рішень та сприяння однаковому застосуванню законодавства, а також на відновлення довіри громадян до судової гілки влади, відновлення законності та справедливості.

Для забезпечення принципу відкритості у діяльності судів був створений Єдиний державний реєстр судових рішень, що являє собою автоматизовану систему збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку та надання електронних копій відповідних рішень. Ведення цього реєстру забезпечує Державна судова адміністрація України. До нього мають доступ усі громадяни України, незалежно від статусу учасника процесу. Створення такого реєстру, безперечно, є позитивним кроком щодо налагодження взаємодії судів із громадськістю, але цього замало для наближення судів до суспільства.

Наступним позитивним кроком налагодження взаємодії судів із суспільством є прийняття Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні». Так, метою зазначеного Закону є утвердження в суспільстві верховенства права та законності; відновлення довіри до судової системи України шляхом звільнення з посад тих суддів, які своїми грубими порушеннями професійних та етичних стандартів діяльності дискредитували авторитет судової влади України; викорінювання та недопущення в майбутньому корупції в системі судів загальної юрисдикції. Незважаючи на високу мету цього нормативно-правового акту, варто зауважити, що необхідністю у прийнятті

законопроекту послуговували події, які відбувались в Україні у 2014 році, водночас пропозиції прийняти схожий акт лунали набагато раніше. До того ж, зазначений нормативно-правовий акт носить тимчасовий характер, що витікає із преамбули Закону, а саме: «... Закон визначає правові та організаційні засади проведення спеціальної перевірки суддів судів як тимчасового посиленого заходу з використанням існуючих процедур розгляду питань про притягнення суддів судів загальної юрисдикції до дисциплінарної відповідальності та звільнення з посади у зв'язку з порушенням присяги з метою підвищення авторитету судової влади України та довіри громадян до судової гілки влади, відновлення законності та справедливості». На це також вказує також визначене коло суб'єктів, які підпадають під перевірку, і чітко визначений термін (один рік) дії комісії, на яку покладено обов'язок щодо проведення таких перевірок [12].

Проведений огляд говорить про те, що питання відновлення довіри населення до суду шляхом налагодження взаємодії між судами та суспільством є відкритим і потребує законодавчого визначення. Для його успішного вирішення потрібно розробити нормативно-правовий акт, який, по-перше, носив би постійний регулюючий характер, по-друге, детально б регламентував порядок і процедуру такої взаємодії. Як слухано зауважує

П.І. Каблук, становлення незалежної та неупередженої судової системи в Україні неможливе без довіри громадян до судових процесів і рішень, без підтримки громадськості, що сприятиме виробленню ефективного зворотного зв'язку між державою та суспільством [13, с. 215, 218]. Тим самим, налагодження взаємодії є вкрай необхідною умовою зростання довіри суспільства до судових органів України. Як зазначає М.Й. Вільгушинський, у результаті взаємодії судових органів із громадськістю може бути досягнута реалізація доволі важливих завдань, пов'язаних із:

- впровадженням у судову сферу сучасних технологій зв'язків із громадськістю;
- створенням інформаційно-освітніх матеріалів для громадськості, що розкривають сутність та призначення судової влади, завдання судів, зміст та напрямки судових форм;
- проведенням моніторингу громадської думки про діяльність як усієї системи судів загальної юрисдикції, так і окремих із них;
- покращенням відкритості судів для засобів масової інформації;
- розробкою інформаційних матеріалів для працівників апарату судів загальної юрисдикції та суддів;
- розробкою та тестуванням нових форм комунікації працівників судів загальної юрисдикції з громадськістю;
- створенням кол-центрів для суддів тощо [14, с. 81].

Висновки. Отже, лише ефективні заходи, спрямовані на підвищення іміджу судової влади, можуть забезпечити посилення довіри суспільства до суду, яка сьогодні, на жаль, знаходиться на низькому рівні. Причин для цього чимало: високий рівень корупції, недосконалість законодавства (зокрема, процесуального), низький правовий рівень культури самої громадськості, негативний образ суду в засобах масової інформації тощо. Все це зумовлює пошук адекватних, ефективних та дієвих методів подолання кризи довіри суспільства до судових органів. Одним із таких методів є створення ефективної системи взаємодії судів із громадськістю. При цьому важливим моментом є те, що всі учасники такої взаємодії повинні чітко усвідомлювати важливість цієї діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Капустинський В.А., Волкова І.В. Комунікаційна стратегія Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ як механізм ефективної взаємодії суду із громадськістю / В.А. Капустинський, І.В. Волкова // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2013. – № 1(10). – С. 152 – 159.

2. Якубенко О.П. Підвищення рівня якості державного менеджменту шляхом участі громадськості у формуванні державної політики / О.П. Якубенко // Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю, 22 листопада 2011 р. – Полтава: ПолтНТУ. – 2011. – С. 292–293.
3. Ярмач О.М. Поняття. Сутність взаємодії та її роль у розвитку соціальної системи / О.М. Ярмач // Право і безпека. – 2006. – № 5-5. – С. 46 – 49.
4. Вільгушинський М.Й. Особливості процедури взаємодії судів загальної юрисдикції / М.Й. Вільгушинський // Юридичний вісник. – 2013. – № 2. – С. 90 – 97.
5. Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства: Роз'яснення Міністерства юстиції України від 03. 02. 2011 / [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0018323-11>
6. Усаченко Л.М. Основні аспекти, форми та напрями взаємодії органів державної влади з неурядовими організаціями / Л.М. Усаченко // Державне будівництво. – 2008. – № 1 / [Електронний ресурс] офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
7. Кузьмин П.В. Інститути влади и гражданское общество: механизмы, технологии и перспективы взаимодействия / П.В. Кузьмин // Актуальні питання політики. – 2013. – Вип. 49. – С. 22 – 32.
8. Ярмач В.Х. Громадський контроль як одна із гарантій дотримання законності в адміністративній діяльності правоохоронних органів України // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 4. – С. 141 – 144.
9. Концепція створення Національного контактного центру схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015 р. № 1269-р // Офіційний вісник України. – 2015 р. – № 98. – Ст. 3366.
10. Конституція України: Закон від 28. 06. 1996 № 254 к / 96 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
11. Про доступ до судових рішень: Закон від 22. 12. 2005 № 3262-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 15. – Ст. 128.
12. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон від 08. 04. 2014 № 1188-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 23. – Ст. 870.
13. Кабляк П.І. Судова влада та громадськість: проблеми вироблення взаємодії / П.І. Кабляк // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2013. – Вип. 11. – С. 215 – 218.
14. Вільгушинський М.Й. Зміст та форми взаємодії судів загальної юрисдикції з громадськістю / М.Й. Вільгушинський // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 8. – С. 73 – 84.

УДК 342.951:342.82

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ РОЗГЛЯДУ СПОРІВ АДМІНІСТРАТИВНИМИ СУДАМИ ПІД ЧАС МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ

ANALYSIS OF DISPUTES CONSIDERATION BY ADMINISTRATIVE COURTS DURING LOCAL ELECTIONS

Белова О.І.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри міжнародного публічного права

Київського національного торговельно-економічного університету

Дослідження присвячене вивченню проблемних питань, які виникали у зв'язку з розглядом адміністративними судами виборчих спорів під час останніх місцевих виборів. У статті розглянуті як типові для виборчих процесів судові спори, так і специфічні, пов'язані із застосуванням Закону України від 14. 07. 2015 року № 595-VIII «Про місцеві вибори». Розкрито окремі проблемні питання, що виникали під час реалізації громадянами як активного, так і пасивного виборчого права.

Ключові слова: місцеві вибори, виборчі спори, адміністративний суд, списки виборців, реєстрація кандидатів, передвиборна агітація, грошова застава.

Исследование посвящено изучению проблемных вопросов, которые возникали в связи с рассмотрением административными судами избирательных споров во время последних местных выборов. В статье рассмотрены как типичные для избирательных процессов судебные споры, так и специфические, связанные с применением Закона Украины

от 14. 07. 2015 № 595-VIII «О местных выборах». Раскрыты отдельные проблемные вопросы, которые возникали во время реализации гражданами как активного, так и пассивного избирательного права.

Ключевые слова: местные выборы, избирательные споры, административный суд, списки избирателей, регистрация кандидатов, предвыборная агитация, денежный залог.

The article is the research of challenging issues which arose in the context of consideration of electoral disputes by administrative courts during the recent local elections. The author examined judicial disputes typical for the electoral process as well as peculiar ones related to the enforcement of the Law of Ukraine On Local Elections. Issues of concern that took place during exercise of active and passive electoral rights by citizens also were revealed.

Key words: local elections, electoral disputes, administrative court, register of voters, registration of candidates, pre-election campaigning, deposit.

Постановка проблеми. 25 жовтня 2015 року в Україні, в умовах збройного конфлікту на сході держави та у процесі проведення конституційної реформи, що має на меті децентралізацію влади, відбулись місцеві вибори за новим Законом України «Про місцеві вибори» (далі – Закон про місцеві вибори) [8]. Цей документ передбачає значні зміни, порівняно з попередніми виборчими законами України, серед яких, зокрема: запровадження трьох виборчих систем для проведення місцевих виборів; підвищення

прохідного бар'єру до п'яти відсотків; обмеження права на участь у виборах незалежних кандидатів та можливість відкликання обраних сільських, селищних, міських голів та депутатів місцевих рад шляхом подання клопотання виборцями. Крім того, вперше було встановлено вимогу про щонайменше 30-відсоткове представництво осіб кожної статі у партійних списках, проте, на жаль, не передбачено жодних санкцій для політичних партій, які не дотримуються цієї вимоги [2].